

KIMYO FANIDA MUAMMOLI O'QITISH TEXNOLOGIYASINING SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.70728/conf.v2.i03.023>

Karomatova Dilshoda

Buxoro davlat pedagogika instituti

Kirish. Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni mustaqil fikrlashga, tahlil qilish va muammolarni hal eta olishga o'rgatish dolzarb masalaga aylangan. Shu nuqtai nazardan, kimyo fanini o'qitishda muammoli o'qitish texnologiyasidan foydalanish o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirishda, ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muammoli o'qitish texnologiyasi — bu o'quvchilarga tayyor bilimni berishdan ko'ra, ularni muammoni mustaqil hal etishga yo'naltiradigan, izlanish, tahlil va mantiqiy fikrlash jarayonini rag'batlantiradigan pedagogik yondashuvdir. Ushbu texnologiyaning asosiy maqsadi — o'quvchining faol bilish faoliyatini shakllantirishdir.

Asosiy qism. Muammoli o'qitish texnologiyasining mohiyati

Muammoli o'qitish jarayonida o'quvchiga muayyan kimyoviy holat, tajriba yoki jarayon bilan bog'liq savol yoki muammo qo'yiladi. O'qituvchi bu jarayonda tayyor javob bermaydi, balki o'quvchilarga muammoni tahlil qilish, gipoteza ilgari surish va natijani izohlash imkonini yaratadi. Natijada o'quvchi o'z fikrini asoslaydi, tajriba o'tkazadi va xulosa chiqaradi.

Masalan, "Nima uchun suvga natriy tashlanganda portlash sodir bo'ladi?" degan savol orqali o'quvchilarni tahliliy fikrlashga undash mumkin. Bunday yondashuv orqali ular reaksiyaning mohiyatini tushunib, kimyoviy jarayonni ongli ravishda o'zlashtiradilar.

Kimyo darslarida muammoli o'qitishni qo'llash bosqichlari

1-jadval

№	Boshqich nomlari	Tasnifi
1	Muammoli vaziyatni yaratish	O'qituvchi o'quvchilarda hayrat, savol yoki muammoli holat uyg'otadi.
2	Muammoni ifodalash	O'quvchilar masalaning mohiyatini aniqlaydilar.
3	Taxmin (gipoteza) ilgari surish	Muammoni hal etish yo'llarini izlaydilar.
4	Tajriba yoki tahlil	Amaliy faoliyat orqali gipotezani sinovdan o'tkazadilar.
5	Xulosa chiqarish	O'quvchilar natijani umumlashtiradilar.

Bu jarayon o'quvchilarda ijodkorlik, kuzatuvchanlik va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Texnologiyaning samaradorligi

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, muammoli o'qitish asosida tashkil etilgan kimyo darslari an'anaviy darslarga nisbatan yuqori samaradorlik beradi. O'quvchilar mavzuni chuqurroq o'zlashtiradilar, darsda faol ishtirok etadilar va ilmiy terminlarni to'g'ri qo'llashni o'rganadilar.

Masalan, 8-sinf "Metallar va ularning xossalari" mavzusida muammoli savollar orqali o'quvchilar natriy, kalsiy va alyuminiy reaksiyalarining farqini mustaqil aniqlab, sababini izohlashadi. Natijada, ularning tahliliy va mantiqiy fikrlash darajasi oshadi.

Shuningdek, bu texnologiya o'quvchilarning kimyoviy jarayonlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, ularni mustaqil izlanishga undaydi. O'qituvchi esa yo'naltiruvchi va maslahatchi rolini bajaradi.

Xulosa. Kimyo fanida muammoli o'qitish texnologiyasini qo'llash natijasida o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammoni hal eta olish ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa ularning fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi, dars jarayonini interaktiv va samarali qiladi.

Shunday ekan, har bir kimyo o'qituvchisi darsni tashkil etishda muammoli vaziyatlar yaratish, o'quvchilarni fikrlashga undovchi savollar berish orqali ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga e'tibor qaratishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qodirova M. "Kimyo fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2022.
2. Karimov A. "Pedagogik innovatsiyalar va o'qitish metodikasi". – Samarqand, 2021.
3. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida" Qonuni. – Toshkent, 2020.
4. Mavlonova R., Usmonov S. "Pedagogik texnologiyalar va ularni ta'limda qo'llash". – Toshkent, 2021.